

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä ja kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 29 a ja 48 §:n muuttamisesta (HE 167/2022)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Hallituksen esitys on tarkoitettu hyväksyttäväksi vuoden 2023 valtion talousarvioesityksen yhteydessä.

Uusi metsätalouden määräaikainen kannustejärjestelmälaki

Lain tavoitteena on lisätä metsätalouden tukien vaikuttavuutta sekä selkeyttää ja yksinkertaistaa tukiehtoja voimassa olevaan tukijärjestelmään verrattuna.

Lain uudistamisen lähtökohtana on EU:n maa- ja metsätalousalan valtiontukisuuntaviivojen uudistus. Uudet valtiontukisuuntaviivat tulevat todennäköisesti voimaan 1.1.2023. Tukijärjestelmä on tarkoitettu notifioida komissiolle taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea lukuun ottamatta. Notifiointiprosessi voidaan aloittaa, kun maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö on annettu.

Laki on EU:n valtiontukisäännöistä johtuen määräaikainen ja laki tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt notifioidun tukiohjelman. Tavoitteena on, että kannustejärjestelmää koskeva laki tulisi voimaan 1.1.2024. Laki olisi voimassa vuoden 2029 loppuun.

Laki on pääosin voimassa olevan lain ja nykykäytännön mukainen. Tuettavia toimenpiteitä olisivat taimikon ja nuoren metsän hoito sekä näihin sisältyvä pienpuun kerääminen. Lisäksi tuettaisiin terveyslannoitusta, suometsän hoitosuunnitelman laatimista, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemistä, metsätien tekemistä, metsäluonnon hoitoa, kulotusta ja myönnettäisiin tukea ympäristötukisopimuksiin.

Tukijärjestelmään ehdotetaan seuraavia muutoksia nykyiseen verrattuna:

- Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuki myönnettäisiin vähämerkityksisenä tukena (ns. de minimis -tuki). Tukea haettaisiin työn toteuttamisen jälkeen. Tukiehdossa luovuttaisiin poistumavaatimuksesta ja siirryttäisiin jäävän puuston läpimittavaatimuksesta pituusvaatimukseen.
- Terveyslannoituksen tukiehdossa siirryttäisiin kasvupaikkavaatimuksesta puustoa koskeviin vaatimuksiin.
- Suometsissä tukea saisi suometsän hoitosuunnitelman laatimiseen sekä vesiensuojelurakenteiden ja piennarteiden toteutukseen. Tukea ei saisi enää ojien kunnostukseen.
- Yksityistien perusparannukseen voitaisiin myöntää tukea myös yhdellä tilalla tehtävään työhön.
- Ympäristötukeen voisi sisältyä myös kuolleesta puusta maksettava kannustinkorvaus.

- Metsäluonnon hoitoon voitaisiin myöntää tukea metsäkeskuksen järjestämän hankehaun lisäksi myös metsänomistajan hakemuksen perusteella.
- Kulotus olisi omana työläjinaan uusi.
- Hoito- ja kunnossapitovelvoite koskisi aikaisempaa useampaa työläjia. Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus olisi viisi vuotta taimikon ja nuoren metsän hoidossa ja kymmenen vuotta terveyslannoituksessa, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisessä, metsätien tekemisessä, metsäluonnon hoidossa ja kulotuksessa.
- Yhteisomistuksessa olevia tiloja koskeva menettely yhtenäistettäisiin metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain kanssa.

Tuen tasosta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtiontalouden kehykset ja vuosittaiset valtion talousarvion määrärahat asettavat puitteet toiminnan laajuudelle.

Tukien myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan ja muihin vastaaviin seikkoihin liittyviin menettelyihin sovellettaisiin ehdotetun lain lisäksi myös valtionavustuslakia. Eduskunnan käsiteltävänä on valtionavustuslain muuttamista koskeva hallituksen esitys (HE 88/2022 vp). Vastaisuudessa vähintään 1 000 euron avustuksia koskevia tietoja julkaistaisiin Valtiokonttorin verkkosivulla. Tämä koskee myös ehdotettuja metsätalouden tukia.

Toimenpiteestä riippuen tuki myönnetään joko toteutuneisiin kustannuksiin perustuen (suometsän hoitosuunnitelma, vesiensuojelutoimenpiteiden toteutus, yhteishankkeina tai yhteismetsän toteuttama metsätien tekeminen ja metsäluonnon hoito) tai euromääräisenä tukena (taimikon ja nuoren metsän hoito ja niihin liittyvä pienpuun kerääminen, terveyslannoitus, piennartien tekeminen, yksityistien perusparannus yhdellä tilalla sekä kulotus). Tuki toteutuneisiin kustannuksiin määräytyy tukiprosentin mukaan, joka voi vaihdella työläjeittäin, tukivähyhykkeittäin ja hankkeen koon perusteella. Ympäristötuki myönnetään taloudellisen menetyksen perusteella euromääräisenä tukena. Lisäksi korvattaisiin kohtuulliset ympäristötukisopimuksen laadinnasta aiheutuvat kustannukset.

Laki kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 29 a ja 48 §:n muuttamisesta

Kestävän metsätalouden määräaikainen rahoituslain voimassaolo päättyy vuoden 2023 lopussa. Siihen liittyen säädettäisiin tuen hakemisen ja lisäselvitysten toimittamisen määräajoista. Lisäksi säädettäisiin lisäajan myöntämisestä.